
 Recenzija

Metka Arah

*Evropska unija:**Vizija političnoga združevanja*Arah Consulting, Ljubljana, 1995.,
431 str.

U skromnoj slovenskoj politološkoj literaturi pojava knjige dr. Metke Arah poseban je događaj. Upravo u trenutku kad Slovenija pregovara s Europskom unijom o suradnji, tiskana je knjiga koja na cjelovit način daje odgovore na brojna pitanja što se postavljaju ne samo u Sloveniji već i na drugim stranama Europe.

Ulazak u Europu osnovna je misao vodilja svih promjena u zemljama istočne i srednje Europe i stoga sve nove političke ekipe koje dolaze na vlast odmah najavljuju svoju želju za brzo priključenje Europi. To, istodobno, znači i brzo odricanje od svega što je dosad postignuto te uvjerenje da će Europa sama po sebi "riješiti" probleme s kojima se susreću zemlje nove demokracije. Parole o povezivanju s Europom prisutne su od Baltika do Jadrana, one su dio političkih programa i državničkih poteza, a sve to zbog uvjerenja da se jedino na toj osnovici može izgraditi pristojan život vlastitim narodima. Europa je sinonim napretka za goleme mase koje žele bolji život, elitnijim krugovima to je jamstvo poduzetništva i demokratskih sloboda, te se s pravom može tvrditi da je Europa kao slika budućeg razvoja prihvaćena u svim društvenim sferama i gotovo bez ikakvih rezervi.

Promatrajući, na jednoj strani, taj veliki i željeni istočni ulazak u Europu i na drugoj strani, konkretne tijekomve europskog povezivanja, dr. Metka Arah sasvim je sigurno osjetila svu privlačnost velike europske teme i izazove što ih ona pruža. U svom opsežnom radu, koji se može uzeti kao temeljna građevina na kojoj je izražena snažna konstrukcija opisa, analize i razmišljanja o budućnosti, autorica — od teorijskih postavki integracije, preko mehanizama i institucija Europske unije — pokazuje teorijski, povijesni i politički model europskog povezivanja.

Ona pažljivo nastoji pronaći glavne teorijske okvire u koje je moguće svrstati europsku integraciju, da bi nakon toga u detaljnom opisu pokazala sve uspone i padove povezivanja koji su vodili nastanku onoga što se danas pojednostavljeno naziva Europa.

Svjesna snage Europske unije, njezinih golemih mogućnosti djelovanja, kao i stalnog širenja, Metka Arah posebice istražuje političku suradnju država članica, uvjerenja da, uz gospodarsku snagu, kad-tad mora doći i do jačanja zajedničkoga političkog europskog djelovanja.

Postavljajući čitavu integraciju kao proces koji traje, ali koji, čini se, nema alternative, autorica posebice ističe kako još nema uvjeta za neka prebrza i prostoru neprimjerna sredstva ili oblike povezivanja. Države koje ljubomorno čuvaju svoju suverenost nisu nikada spremne prihvatiti brza i ishitrena rješenja. Stoga je u svakom dosadašnjem koraku u razvoju Europske unije bilo nužno najprije postići politički kompromis, koji tek kao oblik zajedništva izraženog konsenzusom može voditi procesu produbljivanja, a jednog dana i proširivanja suradnje sa sadašnje ekonomske na političku i vojnu sferu.

Otuda i uvjerenje da će europskom političkom suradnjom (EPC) Europska unija djelovati sve više kao samostalni akter u europskim i međunarodnim

globalnim odnosima. No, jedino vodeći računa o postupnosti poteza i njihovoj utemeljenosti na kompromisnim modelima prihvaćanja takvih rješenja može sazrijevati političko zajedništvo. Ono tada može voditi stvarnom političkom identitetu, u kome bi EU mogla učinkovito djelovati.

Iz goleme problematike dosadašnjeg djelovanja EU, dr. Metka Arah uspjela je izvući glavni politički sadržaj, videći upravo u njemu bit i temelj svih ostalih aktivnosti koje nastaju kao izraz volje za suradnjom unutar Europske unije, ali i kao akcije Europske unije prema vani. Politička suradnja tu nije shvaćena kao neki instrument, koji bi sam po sebi mogao razriješiti unutarnje odnose i pomoći brzem i jedinstvenom stvaranju politike prema vanjskom okruženju. Politička suradnja se promatra kao oblik europskog povezivanja, koji je također shvaćen kao proces i koji svojom razvojnom dinamikom pokazuje stupanj izgrađenosti i postupne učinkovitosti.

Studija je pisana laganim jezikom, cjeline su postavljene logički i pružaju jasan pregled djelatnosti Europske unije, kao i proces izgradnje političkog mehanizma. U izradi je korištena opsežna i vrlo recentna svjetska literatura, a autorica jasno i precizno formulira svoje stavove i poglede, stvarajući na taj način vlastiti sustav promatranja europske integracije i buduće Europe.

Ovaj rad monumentalna je cjelina i po svom sadržaju, kompletnosti i kvaliteti izrade sigurno se ubraja među najbolje što je dosad napisano u toj bogatoj literaturi. Detaljno analizirajući glavnog europskog aktera — Europsku uniju, knjiga se bavi gospodarskim, socijalnim i političkim elementima koji će sve više jačati i voditi europskom povezivanju.

Slovenska javnost, svakako, može biti ponosna da se u maloj Sloveniji pojavila takva knjiga, koja gotovo sveobuhvatno analizira glavne tijekove

djelovanja Europske unije. Jer, malo je zemalja, članica Europske unije, koje se mogu pohvaliti takvim analitičkim i kritičkim radom, kao što je to ova knjiga. Svatko onaj tko želi biti upoznat s tijekovima europskog kretanja, tko ih želi slijediti ili se jednoga dana u njih izravno uključiti, naći će u knjizi ne samo detaljne već i jasno koncipirane odgovore za budućnost koja dolazi.

To je najveći kompliment i autoru i izdavaču!

Za Hrvatsku, koja se priprema za približavanje Europi, ova knjiga ima posebno značenje. Iako je u Hrvatskoj dosad tiskano nekoliko knjiga koje se bave pitanjima europskoga gospodarskog djelovanja, europskim pravom i političkim odrednicama nove Europe, ovo djelo imalo bi kapitalnu važnost u trenucima kad treba pokrenuti i političku i širu javnost na brži hod prema Europi. Hrvatski izdavač, koji bi se prihvatio tiskanja ovog djela, sasvim bi sigurno napravio koristan potez, a zbog zanimanja javnosti, vjerojatno i dobar posao.

Radovan Vukadinović

Recenzija

Laura Bergnach, Giovanni Delli Zotti (ur.)

Etnie, Confini, Europa

Franco Angeli, Milano, 1994.

U posljednjih pet godina (1989.-1994.) dogodile su se tri velike promjene. Najprije je, na uglavnom miran način, srušen komunizam u Sovjetskom Savezu i zemljama istočne Europe. Zatim su se, različitim scenarijima, raspale